

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
om ändring av inkomstskattelagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att inkomstskattelagen ändras så att maximibeloppet av förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen och avdraget för inkomstens förvärvande höjs. Samtidigt föreslås en sänkning av den s.k. anskaffningsutgiftspresumtion som tillämpas vid uträkning av beskattningsbar överlåtelsevinst och den avkastningsprocent som tillämpas vid uträkning av kapitalinkomstandelen av dividender. Vidare föreslås att bestämmelser om beskattningen av delägarlån fogas till lagen.

Det föreslås att anskaffningsutgiftspresumtionen för egendom som förvärvats år 1989 eller senare sänks från 30 % till 20 %. Dessutom ändras fastställandet av det tidpunkt då aktierna förvärvats i fråga om vissa situationer då företagsformen ändras.

I beräkningen av kapitalinkomstandelen föreslås en strukturell ändring. Det föreslås att kapitalets avkastningsnivå sänks från 15 % till 13,5 % och att finansministeriets beslut om grunderna för beskattningsvärdet av affärsaktier ändras så att dividenden inte dras av från nettotillgångarna vid uträkning-

en av aktiens matematiska värde. Bestämmelsen om avdrag av delägarlån från värdet av aktierna föreslås bli ändrat i fråga om tidpunkten för avdraget och tillämpningen av bestämmelsen.

Bestämmelserna om beskattningen av delägarlån skall tillämpas på penninglån som en fysisk person har lyft i aktiebolaget under skatteåret och som inte har återbetalats vid utgången av skatteåret, om den skattskyldige eller hans familjemedlemmar äger minst 10 % av aktierna i bolaget. Delägarlån skall räknas till låntagarens skattepliktiga kapitalinkomst. Återbetalningsåret skall den skattskyldige ha rätt att dra av det betalade beloppet från sina kapitalinkomster, om lånet har återbetalats senast det femte året efter det år då det lyftes.

Dessutom föreslås att vissa tekniska ändringar företas i lagen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen tillämpas med vissa undantag första gången vid beskattningen för 1999.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Beskattning av överlåtelsevinst

1.1.1. Anskaffningsutgiftspresumtionen

När överlåtelsevinsten räknas ut avdras summan av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgifterna för vinstens förvärvande. Den skattskyldige kan dock i stället för den faktiska anskaffningsutgiften och kostnaderna för överlåtelsen dra av den s.k. anskaffningsutgiftspresumtionen. Anskaffningsutgiftspre-

sumtionen är 30 % av egendomens överlåtelsepris om egendomen har förvärvats 1989 eller senare, och 50 % om egendomen har förvärvats före 1989. Samfund, öppna bolag och kommanditbolag kan dock inte utnyttja anskaffningsutgiftspresumtionen.

Anskaffningsutgiftspresumtionen behövs särskilt i situationer då det i annat fall inte finns anskaffningsutgifter för den överlåtna egendomen. T.ex. vid en fondemission uppstår inte anskaffningsutgifter för erhållna aktier och för teckningsrätt för tidigare ägda aktier. I praktiken förenklar också anskaffningsutgiftspresumtionen uträkningen av

överlåtelsevinsten, om det är svårt att fastställa den faktiska anskaffningsutgiften t.ex. därför att det saknas handlingar. Särskilt anskaffningsutgiftspresumtionen för egendom som ägts länge kan också motiveras med att den gör det möjligt att beakta inflationen.

På grund av den stora skillnaden mellan skattesatserna för kapitalinkomster och förvärsinkomster har man kunnat urskilja en trend inom företagsverksamheten att omvandla inkomster för personliga arbetsinsatser till kapitalinkomster. Att låta inkomsten ackumuleras i aktiebolag och sedan överlåta bolagets aktiestock eller upplösa bolaget gör det möjligt att beskatta inkomsten som överlåtelsevinst som utgör kapitalinkomst. Vid uträkningen av överlåtelsevinsten tillämpas i regel i dessa fall anskaffningsutgiftspresumtionen, därför att aktiebolaget i många fall har grundats med ett minimiaktiekapital och den faktiska anskaffningsutgiften är mindre än anskaffningsutgiftspresumtionen. Många av dessa bolag är grundade efter 1988, vilket betyder att deras anskaffningsutgiftspresumtion är 30 %.

I propositionen föreslås att anskaffningsutgiftspresumtionen för egendom som förvärvats 1989 eller senare sänks till 20 %. Anskaffningsutgiftspresumtionen för egendom som förvärvats före 1989 bibehålls oförändrad vid 50 %.

I 46 § 1 mom. inkomstskattelagen (1535/1992) ingår grundregeln för uträkningen av överlåtelsevinsten. Enligt bestämmelsen sker uträkningen av överlåtelsevinsten på samma sätt oberoende av egendomens art. Det föreslås ingen ändring av denna bestämmelse, vilket innebär att ändringen gällande anskaffningsutgiftspresumtionen, när bestämmelsen om anskaffningsutgiftspresumtionen tillämpas, inverkar på beloppet av överlåtelsevinsten också när det gäller annan egendom än en ägarföretagares aktier, t.ex. sommarvillor och börsnoterade värdepapper, om egendomen har förvärvats 1989 eller senare. Det anses dock inte motiverat att skapa särskilda skattebestämmelser för överlåtelsevinst i fråga om överlåtelser av aktier i företag som ägs av en ägarföretagare.

1.1.2. Tidpunkt då egendomen förvärvats

I 24 § 4 mom. inkomstskattelagen stadgas om tidpunkten då den skattskyldige erhållit aktier och andelar i samband med en ändring av verksamhetsformen. Aktier och an-

delar som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel anses ha förvärvats vid den tidpunkt då den skattskyldige förvärvade sin andel i det bolag eller dödsbo som var verksam innan verksamhetsformen ändrades. Bestämmelsen kan tillämpas endast på sådana ändringar av verksamhetsformen som avses i 24 § 1 mom. 2 och 5 punkten, dvs. då ett öppet bolag, kommanditbolag eller aktiebolag bildas för fortsättande av näringsverksamhet eller jord- eller skogsbruk som ett dödsbo har bedrivit, eller då ett öppet bolag ombildas till kommanditbolag eller aktiebolag, eller ett kommanditbolag till öppet bolag eller aktiebolag.

När ett andelslag ombildas till aktiebolag har i rättspraxis grundandet av ett aktiebolag som fortsätter andelslagets verksamhet och inte den tidpunkt då andelarna i andelslaget förvärvades ansetts vara den tidpunkt då aktierna förvärvades. Då ett andelslag med stöd av 24 § 1 mom. 6 punkten inkomstskattelagen kan ombildas till aktiebolag med beaktande av balanskontinuiteten, är det naturligt att tidpunkten för förvärvandet av andelarna i andelslaget kan anses vara tidpunkten för förvärvandet av aktierna. Det föreslås att en bestämmelse som gör detta möjligt fogas till 24 § 4 mom. inkomstskattelagen.

1.2. Kapitalinkomstandelen av dividender

1.2.1. Kapitalets avkastningsprocent

Dividend från andra bolag än börsbolag och gottgörelse för bolagsskatt i anslutning till denna betraktas enligt 42 § 1 mom. inkomstskattelagen som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en årlig avkastning om 15 % beräknad på det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av aktierna. Närmare bestämmelser om hur de matematiska värdena räknas ut finns i finansministeriets beslut om grunderna för beskattningsvärdet av affärsaktier (1539/1994). Enligt beslutets 2 § 2 mom. avdras från ett bolags tillgångar den dividend som enligt beslut skall delas ut för räkenskapsperioden när beskattningsvärdet och det matematiska värdet av aktien räknas ut. Avdraget av dividenden har minskat kapitalinkomstandelen så att kapitalets effektiva avkastningsprocent har varit 13,54 %. När räkenskapsperioden avviker från ett kalenderår har den dividend som skall dras av

kunnat vara en annan än den dividend som skall delas in i kapitalinkomst- och förvärsinkomstandelar. I vissa fall har det hänt att dividenden inte dragits av överhuvudtaget. Bestämmelsens verkan har inte varit likadan i samtliga fall och den har komplicerat beskattningen i onödan. En verkan som motsvarar avdraget av dividenden kan åstadkommas på ett enklare och objektivare sätt genom en ändring av avkastningsnivån för kapitalet.

På grundval av det ovan anförda föreslås att bestämmelserna om kapitalinkomstandelen av dividender ändras i fråga om strukturen så, att kapitalinkomstandelen av dividender sänks från 15 % till 13,5 % och att förfarandet att dra av dividenden från nettotillgångarna vid uträkningen av det matematiska värdet samtidigt slopas. Förslaget genomförs genom en ändring av bestämmelsen i 42 § 1 mom. inkomstskattelagen om maximibeloppet av kapitalinkomstandelen och genom att man slopar den bestämmelse i finansministeriets beslut om grunderna för beskattningsvärdet av affärsaktier enligt vilken dividenden dras av från nettotillgångarna vid uträkningen av det matematiska värdet av aktien. Ändringen inverkar inte nämnvärt på maximibeloppet av kapitalinkomstandel av dividender från onoterade bolag. I de fall där dividenden inte har dragits av, innebär ändringen en sänkning av maximibeloppet av kapitalinkomstandelen av dividender.

Enligt 42 § 1 mom. inkomstskattelagen skall kapitalinkomstandelen av dividend som har betalats på utländska bolags aktier och på aktier i bolag som avses i 26 § 1 mom. förmögenhetsskattelagen (1537/1992), utom börsbolag, beräknas på aktiernas enligt förmögenhetsskattelagen beräknade gängse värde. För dessa bolag som noterats i annan offentlig handel som ordnats av en fondbörs innebär sänkningen av kapitalets avkastningsprocent en reell sänkning av maximibeloppet för kapitalinkomstandelen av dividender. Eftersom kapitalinkomstandelen beräknas enligt aktiens gängse värde, har kapitalinkomstandelen i allmänhet blivit så hög att dividenderna i sin helhet har beskattats som kapitalinkomst. Dividenderna har i sådan utsträckning blivit klart mindre än maximibeloppet av kapitalinkomstandelen att den förslagna sänkningen av kapitalinkomstandelen av dividender till 13,5 % inte kan antas i praktiken inverka på den skattemässiga be-

handlingen av de dividender som utdelas av dessa bolag.

1.2.2. Avdrag av delägarlån från värdet av aktier

Enligt 42 § 3 mom. inkomstskattelagen dras en delägars skuld hos bolaget av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividender från bolaget bestäms. Bestämmelsen gäller sådana delägare som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961) inte anses stå i arbetsförhållande till bolaget. I bestämmelsen nämns dock inte enligt vilken tidpunkt delägarlånet skall dras av. Vid beskattningen har delägarlån dragits av enligt dividendtagarens situation vid utgången av skatteåret, vilket motsvarar det förfarande som iakttas i fråga om skuld som använts för förvärv av aktier.

Grunderna för avdrag för skuld för anskaffning av aktier och för delägarlån skiljer sig dock från varandra. Avsikten med avdraget för delägarlån är att hindra att medel som överförts till delägaren i form av lån ingår som en fordran i bolagets tillgångar och på så sätt ökar dividendens kapitalinkomstandel. När skatteåret löpt ut kan dividendtagarens lånesituation vara en annan än den tidpunkt för bokslutet som utgör grund vid uträkningen av aktiens matematiska värde och enligt vilket dividendens kapitalinkomstandel annars bestäms. Därför föreslås att delägarlån som ingår i bolagets tillgångar vid tidpunkten för det bokslut som det matematiska värdet grundar sig på dras av från värdet av aktierna.

I samband med beskattningsförfarandet har också kopplingen till 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare ansetts problematisk. Avsikten med det nämnda lagrummet är att bestämma vilken pensionslag som skall tillämpas på en funktionär i ledande ställning. Enligt lagrummet anses en funktionär i ledande ställning vara majoritetsdelägare, om han ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar innehar mer än hälften av bolagets aktiekapital eller röstetalet för aktierna. På grund av definitionen i lagen om pension för arbetstagare har bestämmelsen om avdrag av delägarlån inte alltid kunnat tillämpas, även om den skulle ha varit motiverad ur skattesystemets synpunkt. I praktiken har det varit möjligt att undvika förfarandet att dra av lånet bl.a. genom att

låntagaren har varit delägarrens make.

Med tanke på beskattningen är delägarrens och hans familjemedlemmars ägarandel eller bestämmanderätt i bolaget det väsentligaste. I propositionen föreslås att kopplingen till lagen om pension för arbetstagare slopas och ersätts med krav på en ägarandel på 10 %. Bestämmelsen tillämpas alltså på en delägare som ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger minst 10 % av bolagets aktier eller innehar motsvarande röstetal i bolaget. Från värdet av delägarrens aktier skall också delägarlån som tagits av delägarrens familjemedlemmar dras av.

1.3. Delägarlån

I vår lagstiftning gällande beskattningen av inkomst finns inga särskilda bestämmelser om beskattningen av lån som en delägare tar i ett aktiebolag. Den förmån som en delägare får genom att den ränta som uppbärs för lån som tagits i bolaget är betydligt lägre än gängse ränta, har av hävd betraktats som förtäckt dividend. I enlighet med Skattestyrelsens anvisningar tillämpas Finlands Banks grundränta höjd med en procentenhet vid beskattningen. Betydligt mer sällsynt har det varit att anse att lån som lyfts i bolaget till sin faktiska natur är en utdelning av bolagets medel till delägarna, med den följden att lånekapitalet med stöd av 29 § lagen om beskattningsförfarande (1588/1995) har ansetts som delägarrens skattepliktiga inkomst i form av förtäckt dividendutdelning från bolaget. Trots att man tydligen har börjat fästa mer uppmärksamhet än tidigare vid delägarlånen i beskattningen, är kriterierna för tillämpningen av beskattningen av förtäckt dividend inte etablerade och det hör alltså till undantagen att förtäckta dividender beskattas.

Lagen om aktiebolag (734/1978) begränsar bolagets rätt att bevilja delägare och andra personer som hör till bolagets närmaste krets penninglån. Enligt 12 kap. 7 § lagen om aktiebolag får bolaget bevilja den som hör till dess närmaste krets penninglån endast ur såsom vinst utdelningsbara medel och mot säkerhet. Enligt 1 kap. 4 § hör till ett bolags närmaste krets, vid sidan om andra, den som på grundval av äganderätt innehar en procent av bolagets aktier eller det röstetal som aktierna medför. Aktieägaren är skyldig att till bolaget återbetala ett lån som utbetalats i strid med bestämmelserna.

I jämförelse med många andra länder erbjuder lagstiftningen i Finland, trots de begränsningar som ingår i lagarna, delägaren i ett bolag relativt omfattande möjligheter att få tillgång till bolagets medel i form av delägarlån. Vid beskattningen begränsas delägarlånens förmånlighet av att delägarlån i vissa fall enligt 42 § 1 mom. inkomstskattelagen dras av från värdet av aktierna vid uträkningen av kapitalinkomstandelen av dividenden. Skyldigheten att erlægga ränta är som begränsande faktor i vilket fall som helst inte lika betydelsefull bl.a. därför att räntan kan utgöra en avdragsgill post för delägaren. Räntan kan också lämnas obetald och fogas direkt till lånekapitalet.

I beskattningspraxis har man också lagt märke till att bestämmelserna i lagen om aktiebolag inte alltid iakttas. I rättspraxis har i allmänhet inte heller i fråga om beskattningen av förtäckt dividend t.ex. det faktum att lån har beviljats över den gräns som lagen om aktiebolag tillåter tillmätts avgörande betydelse.

I skatteplaneringen utnyttjas möjligheten att lyfta bolagets medel för delägarnas bruk i form av delägarlån utan direkta skattepåföljder. Särskilt i familjebolag kan man använda delägarlån i stället för dividendutdelning för att tillfredsställa delägarrens finansieringsbehov när man inte vill lyfta mer i dividend än exakt det belopp som kan räknas som kapitalinkomst. På så sätt kan delägaren få tillgång till medel utan att bli beskattad för förvärvsinkomst. Detta är naturligtvis ett problem särskilt för skattetagarna, men det har också förekommit fall där delägarlånen har blivit en ond cirkel som det varit svårt för delägaren att frigöra sig från.

Den förmånliga skattemässiga behandlingen av delägarlånen och de möjligheter de erbjuder skatteplaneringen har i olika sammanhang blivit föremål för uppmärksamhet under den senaste tiden. Arbetsgruppen för rättsskyddet inom beskattningen konstaterade i sin mellanrapport (Finansministeriet, arbetsgrupps-PM 17/1997) att det inte är motiverat att inkomst av förvärvsverksamhet kanaliseras till delägarnas konsumtion med en skattesats på 28 %. Arbetsgruppen föreslog att det skall utredas om det finns skäl att justera skatteregleringen av delägarlånen. Detsamma föreslog arbetsgruppen för revidering av bestämmelserna om beskattning av förtäckt dividend i sin promemoria (Finansministeriet, arbetsgrupps-PM 11/1997), där

arbetsgruppen ansåg delägarlån vara ett av de viktigaste sätten för delägare att i praktiken få tillgång till bolagets medel.

För att utreda hur allmänna delägarlån är och vilken betydelse de har, har Skattestyelsen och finansministeriet tillsammans gjort en samspelundersökning som omfattade 480 slumpmässigt valda aktiebolag. Av dessa hade 20 % enligt egen uppgift beviljade delägarlån vid utgången av skatteåret 1996. Lånen uppgick sammanlagt till 16,5 milj. mk och det genomsnittliga lånekapitalet var 140 000 mk. Under ett år hade antalet delägarlån ökat med ca 30 %. Om lånen hade ersatts med dividender, hade de i många fall beskattats som förvärvsinkomst.

Under beredningen av propositionen har flera olika alternativa beskattningssätt behandlats, t.ex. möjligheten att beskatta delägarlån som förvärvsinkomst eller att tillämpa normal dividendbeskattning på delägarlånen. Problemen med de alternativa modellerna ansluter sig bl.a. till återbetalningen av lånen. Att återbetalningen skall beaktas har av rimlighetsskäl betraktats som en utgångspunkt för beredningen. T.ex. att räkna lånet som skattepliktig förvärvsinkomst det år som lånet tas och att bevilja ett motsvarande avdrag återbetalningsåret, kan på grund av progressionen leda till ett omotiverat fördelaktigt slutresultat, om den skattskyldiges inkomster är betydligt högre än det år då lånet togs. Om lånet igen inte betalas tillbaka inom utsatt tid, skulle lånet om det betraktas som förvärvsinkomst innebära att beskattningen blir sträng i jämförelse med t.ex. beskattningen av förtäckt dividend. Det föreslås att beskattningen av förtäckt dividend lindras genom en separat regeringsproposition med förslag till revidering av bestämmelserna om beskattning av förtäckt dividend. Ett problem med dividendbeskattningsmodellen är dessutom bl.a. den arbetsmängd som krävs för de justeringsåtgärder som skall göras i efterskott i beskattningen av bolaget på grund av återbetalningen av lånet. Dessa och andra problem går att undvika när man tillämpar proportionell skattsats för kapitalinkomster vid beskattningen av delägarlånen.

På grundval av det ovan anförda föreslås att särskilda bestämmelser om beskattningen av delägarlån fogas till inkomstskattelagen. Enligt förslaget omfattar beskattningen lån som en fysisk person tar i ett bolag, av vars aktier den skattskyldige, hans familjemed-

lemmar eller dessa tillsammans direkt eller indirekt äger minst 10 %. Med ägande jämställs motsvarande röstetal i det bolag som beviljar lånet. Skattepliktigt är dock endast det belopp av delägarlånet som inte har återbetalats vid utgången av det skatteår då lånet lyftes. Återbetalningar som görs under senare år beaktas genom att den skattskyldige har rätt att dra av det återbetalade beloppet från sina skattepliktiga kapitalinkomster under det aktuella året. Återbetalningen av lånet måste dock ske senast det femte året efter det att lånet har lyfts.

Den förmån som delägarlån med låg ränta medför för delägaren bedöms för närvarande enligt bestämmelsen om förtäckt dividend. För att beskattningsbestämmelsen för förtäckt dividend inte skall tillämpas, förutsätts enligt Skattestyrelsens anvisningar att det i ränta betalas ett belopp som motsvarar Finlands Banks grundränta höjd med en procentenhet. Då lånebeloppet enligt förslaget skall beskattas som delägarlåns kapitalinkomst, finns det inte längre skäl att anse att delägaren erhåller en förmån som lämpar sig för beskattning av förtäckt dividend, när den ränta som betalas är låg eller det inte betalas någon ränta för lånet. Om det betalas ränta, är den på normalt sätt skattepliktig inkomst för bolaget. Delägarlån som betraktas som delägarlåns inkomst skall för sin del inte betraktas som sådan skattepliktig inkomst som avses i 58 § 1 mom. 3 punkten, i fråga om vilken räntan på den skuld som hänför sig till inkomstens förvärvande enligt lagrummet kan dras av från kapitalinkomsten. Delägaren kan sålunda dra av den ränta han betalar med stöd av det nämnda lagrummet endast om delägarlånet hänför sig till förvärvande av annan skattepliktig inkomst. Ändringen inverkar inte på bedömningen av räntevillkoren för lån som upptagits innan ändringen träder i kraft.

Bestämmelserna om beskattning av delägarlån tillämpas på lån som upptagits den dag propositionen avläts eller därefter. På delägarlån som upptagits tidigare kan man dock tillämpa skattebestämmelserna för förtäckt dividend när tillämpningskriterierna uppfylls. Detsamma gäller naturligtvis sådana lån en delägare eller hans familjemedlemmar lyfter i bolaget efter det att lagen har trätt i kraft, vilka inte hör till tillämpningsområdet för bestämmelserna för delägarlån därför att ägarandelen är liten. Ett enligt lagen om aktiebolag tagen delägarlån och

som tagits efter det att lagen har trätt i kraft kan beskattas som förtäckt dividend endast i undantagsfall, t.ex. när det är uppenbart att avsikten redan från början varit att lånet inte skall återbetalas.

Ovan har konstaterats att tillämpningskriterierna för bestämmelserna för beskattningen av förtäckt dividend inte är etablerade. Arbetsgruppen för revidering av bestämmelserna om beskattning av förtäckt dividend betonade i sin promemoria i anslutning till denna fråga att delägarlån inte bara när det gäller dimensioneringen av räntan borde bedömas utgående från om lånevillkor, säkerheter, amorteringsplan och andra faktorer och omständigheter i anslutning till lånet är sådana att bolaget på motsvarande villkor hade lånat av sina medel till en utomstående. Dessutom fäste arbetsgruppen uppmärksamhet på betydelsen av att bestämmelserna om delägarlån i lagen om aktiebolag iakttas när det görs en skattemässig bedömning av lånet. Det är motiverat att de nämnda synpunkterna skall beaktas när man övervägar att tillämpa bestämmelserna om beskattning av förtäckt dividend på lån som tagits innan lagen trädde i kraft samt på lån som beviljas personer utanför den delägarkrets som avses i de föreslagna bestämmelserna. Att man lägger vikt vid förfaranden som strider mot lagen om aktiebolag särskilt när den lagstridiga situationen har fortgått en längre tid är motiverat. I den ovan nämnda undersökningen stred 30 % av delägarlånen mot bestämmelserna i lagen om aktiebolag därför att lånet överskred bolagets egna fria kapital.

Att man låtit bli att tillämpa bestämmelsen om förtäckt dividend i beskattningspraxis kan bero på att man ansett att påföljderna är oskäligt stränga. Till denna del kommer situationen att förändras då det föreslås en betydlig lindring av beskattningen av förtäckt dividend i en separat proposition om revidering av bestämmelserna om beskattningen av förtäckt dividend.

1.4. Avdrag för inkomstens förvärvande

Den skattskyldige får från sin inkomst dra av såsom avdrag för inkomstens förvärvande tre procent av inkomstens belopp, dock högst 1 800 mk. De naturliga avdrag som görs på löneinkomst får dras av endast till den del deras sammanlagda belopp överstiger avdraget för inkomstens förvärvande. Medlemsavgifter till arbetsmarknadsorgani-

sationer och avgifter till arbetslöshetskassor samt kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, till den del de är avdragbara, får dock dras av separat i sin helhet. Skattemyndigheten gör avdraget för inkomstens förvärvande på tjänstens vägnar. Om en skattskyldigs naturliga avdrag är mindre än avdraget för inkomstens förvärvande, behöver dessa inte utredas i beskattningen.

I anslutning till förhandlingsresultatet i fråga om den inkomstpolitiska uppgörelsen för 1998 och 1999 meddelade regeringen att avdraget för inkomstens förvärvande höjs. I enlighet med detta föreslås att maximibeloppet av avdraget för inkomstens förvärvande höjs från 1 800 mk till 2 100 mk.

1.5. Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen

Förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen räknas på den skattskyldiges skattepliktiga löneinkomster, förvärvsinkomst av annat arbete, uppdrag eller tjänst som utförts för en annans räkning, förvärvsinkomstandel av utdelningsbar företagsinkomst samt förvärvsinkomstandel av näringsverksamhet eller jordbruk för delägare i sammanslutning. Avdraget utgör 20 % av det belopp varmed inkomsterna överstiger 15 000 mk. Avdraget är högst 5 500 mark. När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 43 000 mk, minskar avdraget med två procent av det belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 43 000 mk. Om nettoförvärvsinkomsten är 318 000 mk eller mer beviljas inte förvärvsinkomstavdrag.

Den ursprungliga avsikten med förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen var att uppmuntra låginkomsttagare som är beroende av arbetslöshetsersättning och sociala förmåner för sin utkomst att söka arbete eller skaffa extra inkomster. Dessutom kunde man med hjälp av avdraget rikta skattelättnader till låg- och medelinkomsttagarna. I anslutning till förhandlingsresultatet i fråga om den inkomstpolitiska uppgörelsen för 1998 och 1999 meddelade regeringen att maximibeloppet av förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen höjs och att nedsättningen av avdraget ändras. I enlighet med detta föreslås att maximibeloppet av förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen höjs från 5 500 till 8 600 mk. Avdraget börjar minska för inkomst som

överstiger 75 000 mk i stället för 43 000 mk. Minskningen förslås bli tre procent av det överskjutande beloppet i stället för nuvarande två procent. Det innebär att avdraget utgår när inkomsterna överstiger drygt 361 000 mk.

1.6. Andra ändringar

Vid ingången av 1998 trädde en sysselsättningsförordning (1363/1997) i kraft som upphävde den tidigare sysselsättningsförordningen (130/1993). Enligt sysselsättningsförordningen kan sysselsättningsstöd beviljas av sysselsättningsanslagen bl.a. till hushåll för att förbättra en arbetslös förutsättningar att placera sig på arbetsmarknaden. Sysselsättningsstöd kan beviljas enligt de arbetskraftspolitiska mål som årligen fastställs av arbetsministeriet. Förutsättningarna för beviljande av sysselsättningsstöd ändrades från och med ingången av 1998 så att ett hushåll som skall sysselsätta en person kan välja mellan sysselsättningsstöd och t.ex. stöd för hemvård av barn. I beskattningen för åren 1994—1998 är det sysselsättningsstöd enligt 4 kap. sysselsättningsförordningen (130/1993) som beviljas hushåll skattefritt för fysiska personer om det inte ansluter sig till personens näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk.

Lagen om ett temporärt stödsystem för hushållsarbete (839/1997) och lagen om temporärt skattestöd för hushållsarbete (728/1997) trädde i kraft den 1 oktober 1997 och är i kraft till utgången av 1999. Med båda stödformerna understöds kortvariga arbeten i hushåll. Stöd kan erhållas för hushålls-, omsorgs- eller vårdarbeten samt för arbete som innebär underhåll eller grundlig förbättring av bostaden. Om samma arbete har understötts med sysselsättningsstöd, beviljas inte skatteavdrag eller stöd för hushållsarbete. På så sätt är sysselsättningsstödet och stöden för hushållsarbete inte överlappande utan kompletterar varandra. År 1999 kommer det att övervägas om det överhuvudtaget finns ett behov att understöda hushåll för att åstadkomma sysselsättning och hur det eventuella stödet skall riktas. Därför är den ändamålsenligt att förlänga skattefriheten för sysselsättningsstöd som beviljas hushåll med ytterligare ett år.

Enligt 92 § 11 punkten inkomstskattelagen är ersättningar som arbetstagare med stöd av lagen om arbetsförmedling (246/1959) har

erhållit av statens medel skattefria. Lagen om arbetsförmedling upphävdes från ingången av 1994 genom lagen om arbetskraftsservice (1005/1993). Syftet med upphävandet av lagen om arbetsförmedling var inte att ändra på den skattemässiga behandlingen. Om ersättningar enligt lagen om arbetskraftsservice bestäms närmare i förordningen om förmåner i samband med arbetskraftsservice (1253/1993). På grundval av denna förordning betalas i huvudsak kostnadsersättningar som är skattefria. På grundval av förordningen betalas också en ersättning per arbetsprövningsdag för extra kostnader till personer som får yrkesvägledning och personer som är handikappade. Ersättningen är 40 % av beloppet av den högsta förhöjda grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984), dvs. för närvarande 66 mk per arbetsprövningsdag. Avsikten med ersättningen för extra kostnader är bl.a. att täcka kläd- och måltidskostnader som arbetet medför. Den skattemässiga behandlingen av denna ersättning har inte varit enhetlig. I enlighet med avsikten i samband med upphävandet av lagen om arbetsförmedling föreslås att också ersättningen för extra kostnader som betalas med stöd av lagen om arbetskraftsservice skall vara skattefri.

Enligt 58 § 6 mom. inkomstskattelagen dras räntan på en skuld som i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet en delägare, som enligt 2 § 6 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961) inte står i arbetsförhållande till bolaget, har använt för förvärv av aktier av från det sammanlagda beloppet för hans dividend från bolaget och gottgörelsen för bolagsskatt innan dividendens kapitalinkomstandel räknas ut så som stadgas i 42 §. På grund av en ändring som gjorts i lagen om pension för arbetstagare skall hänvisningen vara 2 § 7 mom. och inte 6 mom. Därför föreslås en teknisk ändring av paragrafen.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

2.1. Beskattning av överlåtelsevinst

Propositionens ekonomiska verkningar på skatteintäkterna är i storleksklassen några tiotals miljoner mark år 1999. Verknigen ökar under senare år, eftersom allt fler överlåteser kommer att omfattas av den nedre

anskaffningsutgiftspresumtionen.

2.2. Kapitalinkomstandelen av dividender

När det gäller onoterade bolag är ändringen av kapitalinkomstandelen av dividender strukturell och har ingen nämnvärd inverkan på skatteintäkterna. Inte heller i fråga om bolag som noteras i annan offentlig handel som ordnas av en fondbörs inverkar sänkningen av kapitalinkomstandelen av dividender på skatteintäkterna, eftersom dividender som dessa bolag utdelar i praktiken också i fortsättningen beskattas som kapitalinkomst.

Utvidgningen av förfarandet att dra av delägarlån från värdet av aktierna minskar kapitalinkomstandelen av dividender och ökar därigenom skatteintäkterna med några miljoner mark.

2.3. Delägarlån

På grundval av den undersökning som nämns i punkt 1.3 kan det sammanlagda beloppet för delägarlån som beviljats av aktiebolag i hela landet uppskattas till drygt 3 mrd. mk år 1996. Ökningen i jämförelse med föregående år är uppskattningsvis 700 milj. mk. Uppskattningarna har gjorts genom att ställa resultaten av sampelundersökningens slumpmässiga urval i relation till antalet andra aktiebolag än börs-, bostads- och fastighetsaktiebolag som var verksamma under samma år.

Förslagen gällande delägarlån ökar de årliga skatteintäkterna med uppskattningsvis 30—50 milj. mk. Ökningen uppskattas i huvudsak bero på att det kommer att bli mindre vanligt att ersätta dividendutdelning eller löneutbetalningar med delägarlån.

2.4. Övriga förslag

Effekterna av avdraget för inkomstens förvärvande och förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen har utretts i motiveringen till regeringens proposition med förslag till lag om skatteskalorna för 1999, som skall avlätas samtidigt med denna proposition.

Arbetsprövning enligt lagen om arbetskraftsservice ordnades i fjol för totalt ca 6 500 kunder. Ersättningen för de extra kostnaderna uppgick till något under 20 milj. mk. Om de extra kostnaderna hålls på samma nivå kan förlusten av kalkylerade skatteintäkter beräknas uppgå till några miljoner mark.

Antalet personer sysselsatta med sysselsättningsstöd har ökat i någon mån under den tid skattefriheten har varit i kraft. År 1995 sysselsatte hushållen ca 1 300 arbetslösa med hjälp av sysselsättningsstöd, 1996 ca 2 000 arbetslösa och under de sex första månaderna av 1997 ca 970 arbetslösa. Enligt uppskattningarna kommer sysselsättningsstöd till hushållen i nästa år att beviljas i ungefär samma mån som i fjol. Förlusten av kalkylerade skatteintäkter kan således beräknas röra sig i storleksklassen 15—20 milj. mk.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

4. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 1999.

DETALJMOTIVERING

1. Inkomstskattelagen

24 §. *Ändringar av verksamhetsformen.* I 4 mom. föreslås ett tillägg som gäller tidpunkten för förvärvandet av de aktier i bolaget som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel i andelslaget i de fall där andelslaget ombildas till aktiebolag på det sätt som avses i 1 mom. 6 punkten. Aktierna anses ha erhållits vid den tidpunkt då den skattskyldige har förvärvat sin andel i andelslaget.

42 §. *Kapitalinkomstandelen av dividender*

från andra bolag än börsbolag. I 1 mom. föreslås en sådan ändring att dividend och därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt som förvärvats från andra bolag än börsbolag skall betraktas som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en årlig 13,5 procents avkastning beräknad på det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av aktierna. Avsikten är att ändra finansministeriets beslut om grunderna för beskattningsvärdet av affärsaktier på så sätt att dividenden inte längre dras av från netto-

tillgångarna när det matematiska värdet av en aktie räknas ut. Bestämmelserna för beräkandet av aktiernas beskattningsvärde ändras inte. Kapitalinkomstandelen av dividend som har betalats på utländska bolags aktier och på aktier i bolag som avses i 26 § 1 mom. förmögenhetsskattelagen, utom börsbolag, bestäms utgående från aktiernas enligt förmögenhetsskattelagen beräknade gängse värde, av vilket som kapitalinkomst betraktas ett belopp som motsvarar en årlig 13,5 procents avkastning.

Bestämmelsen i 3 mom. om avdrag för delägarlån flyttas till 4 mom. Den nuvarande stadganden i 4 mom. som gäller utdelningen av dividendersättningar till kapital- och förvärsinkomst överflyttas till det nya 5 mom. förändrat med ändringar som har föreslagits till 4 mom. Bestämmelsen i 3 mom. om avdrag för skuld som använts för förvärv av aktier ändras inte.

I paragrafens 4 mom. regleras avdrag av delägarlån från aktiernas värde. Bestämmelsen, som tidigare fanns i 3 mom., ändras genom en precisering av tidpunkten för när delägarlån dras av. Från värdet av de aktier som innehas av en delägare i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet avdras sådana delägarlån som hör till bolagets tillgångar. Avdraget bestäms således enligt situationen vid utgången av den räkenskapsperiod som används när det matematiska värdet räknas ut.

Samtidigt stryks hänvisningen till lagen om pension för arbetstagare. Föresättningen för att ett delägarlån skall dras av är att delägaren ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger minst 10 % av bolagets aktier eller har en motsvarande andel av de röster som samtliga aktier i bolaget medför. I 98 § inkomstskattelagen definieras som familjemedlemmar den skattskyldiges make och minderåriga barn. Kravet i fråga om ägarandelen avviker från 53 a §, som gäller skatteplikten för delägarlån, på den punkten att vid tillämpningen av 42 § beaktas enbart direkt ägande, eftersom dividenderna betalas till delägare som direkt äger bolaget.

Lånet dras i första hand av från värdet av låntagarens egna aktier. Till den del lånet överstiger värdet av låntagarens egna aktier dras det av från värdet av familjemedlemmarnas aktier i förhållande till aktieinnehavet.

I fråga om definitionen av penninglån hän-

visas till det penninglån som avses nedan i 53 a §, som gäller skatteplikten för delägarlån. Begreppet penninglån kan i vissa fall vara snävare än uttrycket "en delägares skuld hos bolaget" i den gällande bestämmelsen. Bestämmelsen i detta moment om avdrag för delägarlån tillämpas också på lån som tas innan denna proposition avläts.

Till det nya 5 mom. överflyttas stadganden om utdelningen av dividendersättningen till kapital- och förvärsinkomst.

46 §. *Uträkning av överlåtelsevinst.* Vinsten av egendomsöverlåtelse räknas ut genom att från överlåtelsepriset dras av det sammanlagda beloppet av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgiften för vinstens förvärvande. Det belopp som dras av utgör för annan skattskyldig än samfund, öppet bolag eller kommanditbolag dock minst 30 % och, om den egendom som överlåtits har förvärvats före 1989, minst 50 % av överlåtelsepriset. Den s.k. anskaffningsutgiftspresumtion skall enligt förslaget sänkas från 30 till 20 %. Inga ändringar föreslås i fråga om anskaffningsutgiftspresumtionen på 50 % för egendom som har förvärvats före 1989.

53 a §. *Delägarlån.* I lagen föreslås en ny paragraf om skatteplikten för delägarlån.

Skattepliktigt kapitalinkomst är den vid skatteårets slut obetalda delen av ett penninglån som erhållits av aktiebolaget, om låntagaren, hans familjemedlemmar eller dessa tillsammans äger minst 10 % av aktierna i det bolag som beviljat lånet eller har en motsvarande andel av de röster aktierna medför. Direkt innehav jämföras med indirekt innehav.

Den som får ett skattepliktigt lån behöver inte själv vara delägare om hans familjemedlemmar har en tillräckligt stor ägarandel. Med familjemedlemmar avses samma personer som i situationer enligt 42 § 4 mom.

Den indirekta ägar- eller rösträttsandelen räknas ut proportionellt på så sätt att om en familj t.ex. äger 50 % av aktierna i bolag A och bolag A i sin tur äger 20 % av aktierna i bolag B, anses familjen indirekt äga 10 % av B.

Bestämmelserna om delägarlån tillämpas endast på penninglån. Termen penninglån används också i sådana bestämmelser i lagen om aktiebolag som gäller lån till personer som hör till bolagets närmaste krets. I lagen om aktiebolag ingår dock ingen definition av penninglån. Den ändring av 12 kap. 7 §

3 mom. lagen om aktiebolag som trädde i kraft vid ingången av september 1997 (145/1997) och motiveringen i den anknyttande propositionen stöder en snäv tolkning av termen.

Den föreslagna regleringen av delägarlån är i princip avsedd att tillämpas bara på fordringar baserade på utlåning av pengar. Det är ändå inte helt uteslutet att räkna en fordran baserad på någon annan rättshandling som delägarlån. Då måste det likväl förutsättas att betalningstiden är klart längre än vanligt eller att avtalsvillkoren i övrigt väsentligen avviker från det normala. Det är således inte fråga om delägarlån om bolaget t.ex. har en försäljningsfordran hos delägaren, om inte betalningstiden är längre än den betalningstid bolaget vanligen beviljar sina kunder. Om bolagets affärsverksamhet inte erbjuder några jämförelsepunkter för en utvärdering av vad som är brukligt, t.ex. när det gäller en köpeskillningsfordran som baserar sig på överlåtelse av fastighet eller en annan nyttighet som hör till anläggningstillgångarna, skall betalningstiden jämföras med allmän praxis vid motsvarande rättshandlingar.

Delägarlån skall enligt 12 kap. 7 § 4 mom. lagen om aktiebolag särskilt antecknas i styrelsens protokoll eller i en förteckning som skall ingå i specifikationerna till balansräkningen. Beskattningspraxis har visat att något egentligt skuldebrev inte alltid vid uttag av medel har gjorts upp för en prestation som vid bokslutet behandlats som lån. Lånet har inte heller alltid tagits ut till fullt belopp på en gång, utan småningom enligt delägarrens behov av finansiering. I synnerhet i små bolag är det inte ovanligt att en delägare i dominerande ställning lånar pengar ur kassan för eget bruk och att det belopp som under årets lopp övergått till delägaren antecknas som delägarlån i bokslutet. Det finns ingen orsak att ifrågasätta lånets karaktär endast på den grunden att lånet har lyfts småningom. Inte heller kan ett skuldebrev ses som en nödvändig förutsättning för att transaktionen skall behandlas som delägarlån. Bristfällig dokumentation kan dock väcka frågan om avsikten i själva verket alls har varit att betala tillbaka pengarna och om de medel som tagits ut bör ses som förtäckt dividend från bolaget till delägaren i stället för som delägarlån.

54 c §. *Återbetalning av delägarlån.* Amorteringar på delägarlån dras av från kapitalin-

komsterna, om amorteringen sker senast det femte skatteåret efter det år då lånet lyftes. Samma bestämmelser tillämpas som i fråga om andra avdrag från kapitalinkomsterna. Bestämmelsen innebär t.ex. att skattefördelen med avdraget begränsas av beloppet av de skattepliktiga kapitalinkomsterna och att det belopp som överstiger maximibeloppet av underskottsgottgörelsen fastställs som förlust för kapitalinkomstslaget. Denna förlust dras av från kapitalinkomsterna inom de följande 10 åren.

I de föreslagna bestämmelserna om beskattning av delägarlån understryks årsskiftets betydelse både när ett lån räknas som inkomst enligt 53 a § och när det betalas tillbaka enligt 54 c §. Det kan förekomma försök att utnyttja låget för skatteplanering. Om ett delägarlån betalas tillbaka just före årsskiftet och ett nytt lån lyfts strax efter årsskiftet kan frågan uppstå om avsikten ens har varit att verkligen betala tillbaka lånet eller om det verkliga syftet med förfarandet har varit att skaffa sig en skattefördel utan någon faktisk återbetalning. Sådana fall kan man bli tvungen att bedöma mot bakgrunden av bestämmelsen om kringgående av skatt i 28 § lagen om beskattningsförfarande. Frågan kan bli aktuell både vid försök att undgå att ett delägarlån som tagits samma år räknas som inkomst och vid försök att få skatteavdrag för återbetalning av ett lån som tagits under tidigare år.

Bestämmelsen om kringgående av skatt kan också tillämpas om delägaren försöker undvika att lånet räknas som inkomst genom att utnyttja en mellanhand, varvid lånet inte lyfts av den skattskyldige utan av en utomstående, som i sin tur lånar medlen vidare till delägaren. Jämförbart med det ovan nämnda är ett arrangemang där företaget på banken sätter in medel som banken i sin tur lånar ut till en delägare. Eftersom endast penninglån kan räknas som delägarlån kan den nämnda 28 § däremot inte, utom i undantagsfall, tillämpas t.ex. i en situation där en delägare på banken lyfter ett lån som bolaget gått i borgen för eller där bolaget som säkerhet har överlåtit andra tillgångar än penningtillgångar.

58 §. *Ränteutgifter.* En teknisk ändring föreslås i 6 mom. I bestämmelsen om avdrag för ränta på en skuld som använts för förvärv av aktier skall enligt förslaget i fråga om definitionen av en delägare i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet hänvi-

sas till 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare. Ändringen påverkar inte innehållet.

Till paragrafen fogas ett nytt 7 mom., som begränsar rätten att dra av ränta som betalas på delägarlån.

Enligt paragrafens 1 mom. 3 punkt har en skattskyldig rätt att från sina kapitalinkomster dra av räntorna på sina skulder för förvärvande av skattepliktig inkomst (*skuld för inkomstens förvärvande*). Eftersom ett delägarlån skall vara skattepliktigt enligt den föreslagna 53 a §, kunde räntan på lånet utan någon separat reglering räknas som avdragsgill ränta på skuld för inkomstens förvärvande, oberoende av vad lånet har använts till. Enbart på denna grund är det dock inte motiverat med avdragsrätt för ränta på delägarlån, eftersom delägarlånet ger upphov till beskattningsbar inkomst endast om det inte betalas tillbaka, vilket kan bedömas vara sällsynt.

Enligt det föreslagna 7 mom. avses som skattepliktig inkomst enligt 1 mom. 3 punkten inte delägarlån som räknas som den skattskyldiges inkomst. Förslaget innebär ett undantag bara från den nämnda 3 punkten. Därför är t.ex. den skattskyldiges räntor på delägarlån för anskaffning av bostad avdragsgilla enligt 1 mom. 1 punkten och räntorna på delägarlån för förvärvande av skattepliktig inkomst avdragsgilla enligt 1 mom. 3 punkten.

92 §. *Skattefria sociala förmåner*. I paragrafens 11 punkt föreslås att de kostnadsersättningar som betalas med stöd av lagen om arbetskraftsservice, som ersätter den upphävda lagen om arbetsförmedling, skall vara skattefria för arbetslösa och handikappade.

95 §. *Avdrag för inkomstens förvärvande*. I 1 mom. 1 punkten föreslås det maximala avdraget för inkomstens förvärvande bli höjt till 2 100 mk.

105 a §. *Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen*. I 2 mom. föreslås det maximala beloppet av förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen bli höjt från 5 500 till 8 600 mk. Vidare föreslås att avdraget minskar med 3 % av det belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 75 000 mk. I övrigt föreslås inga ändringar i avdragsstrukturen.

143 §. *Vissa övergångsstadganden*. Den skattefrihet i fråga om sysselsättningsstöd för fysiska personer som föreskrivs i 7 mom. föreslås bli förlängd med ytterligare ett år. Skattefriheten gäller inte sysselsättningsstöd som en fysisk person erhållit genom näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk. Dessutom föreslås att i bestämmelsen skall hänvisas till gällande sysselsättningsförfordning.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för skatteåret 1999.

Bestämmelserna om beskattning av delägarlån föreslås dock redan i beskattningen för 1998 bli tillämpade på lån som tas den dag propositionen avläts eller efter det.

I fråga om kostnadsersättningar enligt lagen om arbetskraftsservice föreslås lagen dock bli tillämpad redan från och med skatteåret 1997. Bestämmelserna om sysselsättningsstöd till hushållen och fastställande av tidpunkten för förvärvandet av egendomen föreslås bli tillämpade från och med skatteåret 1998.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 24 § 4 mom., 42 §, 46 § 1 mom., 58 § 6 mom., 92 § 11 punkten, 95 § 1 mom. 1 punkten, 105 a § 2 mom. och 143 § 7 mom.,

av dessa lagrum 42 § sådan den lyder i lagar 1465/1994, 1126/1996 och 1383/1997, 95 § 1 mom. 1 punkten och 105 a § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1126/1996 och 143 § 7 mom. sådant det lyder i lag 1389/1995, samt

fogas till lagen nya 53 a och 54 c § samt till 58 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1502/1993 och 1333/1995 samt i nämnda lag 1126/1996, ett nytt 7 mom. som följer:

24 §

Ändringar av verksamhetsformen

I de fall som avses i 1 mom. 2 och 5 punkten anses de aktier och andelar i det nya bolaget som har erhållits vid ändringen av verksamhetsformen och som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel ha erhållits vid den tidpunkt då den skattskyldige förvärvade sin andel i det bolag eller dödsbo som var verksamt innan verksamhetsformen ändrades. Då ett andelslag ombildas till aktiebolag på det sätt som avses i 1 mom. 6 punkten, anses de aktier i aktiebolaget som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel ha erhållits vid den tidpunkt då den skattskyldige förvärvade sin andel i det andelslag som var verksamt innan verksamhetsformen ändrades.

42 §

Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag

Dividend och därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt som förvärvats från andra bolag än börsbolag betraktas som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en årlig 13,5 procents avkastning beräknad på det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av aktierna. Kapitalinkomstandelen av dividend som har betalats på utländska bolags aktier och på aktier i bolag som avses i 26 § 1 mom. förmögenhetsskattelagen, utom börsbolag, skall dock beräknas på aktiernas enligt förmögenhetsskattelagen beräknade gängse värde vid ut-

gången av skatteåret före dividendutdelningsåret.

Har en delägare som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961) inte anses stå i arbetsförhållande till bolaget under skatteåret såsom bostad för sig eller sin familj använt som bostad som hör till bolagets tillgångar, skall värdet av bostaden dras av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividend från bolaget bestäms.

Har i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet en delägare som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare inte anses stå i arbetsförhållande till bolaget räntebelagd skuld för förvärv av aktier i bolaget, dras skulden av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividender från bolaget bestäms.

Ett till bolagets tillgångar hörande penninglån som tagits av en delägare i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet och hans familjemedlemmar dras av från värdet av hans aktier när kapitalinkomsten av dividender från bolaget bestäms, om delägaren ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger minst 10 procent av bolagets aktier eller har en motsvarande andel av de röster som samtliga aktier i bolaget medför. Lånet dras i första hand av från värdet av låntagarens egna aktier och till den överskjutande delen från värdet på familjemedlemmarnas aktier i förhållande till aktieinnehavet.

Vad som ovan i 1—4 mom. bestäms om dividend skall också tillämpas på dividendersättning som någon erhåller i stället för dividend samt därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt.

46 §

Uträkning av överlåtelsevinst

Vinsten av egendomsöverlåtelse räknas ut så att från överlåtelsepriset dras av det sammanlagda beloppet av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgiften för vinstens förvärvande. Det belopp som skall dras av utgör för annan skattskyldig än samfund samt öppet bolag och kommanditbolag alltid dock minst 20 procent och, om den egendom som skall överlåtas har förvärvats före 1989, minst 50 procent av överlåtelsepriset.

53 a §

Delägarlån

Skattepliktig kapitalinkomst för en fysisk person är den vid skatteårets utgång obetalda delen av ett penninglån som erhållits av aktiebolaget under skatteåret, om den skattskyldige, hans familjemedlemmar eller dessa tillsammans direkt eller indirekt äger minst 10 procent av bolagets aktier eller har en motsvarande andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför.

54 c §

Återbetalning av delägarlån

En skattskyldig har rätt att som utgift för inkomstens förvärvande från sina kapitalinkomster dra av det belopp som han återbetalat av ett delägarlån som med stöd av 53 a § räknas som inkomst, om återbetalningen har skett senast det femte skatteåret efter det år då lånet lyftes.

58 §

Ränteutgifter

Ränta på en skuld som en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag har använt för förvärv av en företagsandel dras av från hans andel i en näringsammanslutnings näringsinkomst innan kapitalinkomstandelen räknas ut på det sätt som stadgas i 40 §. Också räntan på en skuld som i ett aktiebolag som bedriver nä-

ringsverksamhet en delägare, som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare inte står i arbetsförhållande till bolaget, har använt för förvärv av aktier dras av från det sammanlagda beloppet för hans dividend från bolaget och gottgörelsen för bolagsskatt innan dividendens kapitalinkomstandel räknas ut så som stadgas i 42 §. Till den del räntor inte har dragits av från den inkomstandel eller den dividendinkomst som avses ovan dras de av från den skattskyldiges kapitalinkomster.

Såsom skattepliktig inkomst enligt 1 mom. 3 punkten anses inte delägarlån som med stöd av 53 a § räknas som den skattskyldiges inkomst.

92 §

*Skattefria sociala förmåner**Skattepliktig inkomst är inte*

11) de ersättningar för kostnader i anslutning till arbetskraftsservice som betalas till arbetslösa eller handikappade med stöd av lagen om arbetskraftservice (1005/1993),

95 §

Avdrag för inkomstens förvärvande

Den skattskyldige får från sin löneinkomst dra av

1) såsom avdrag för inkomstens förvärvande tre procent av löneinkomstens belopp, dock högst 2 100 mark,

105 a §

Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen

Avdraget utgör 20 procent av det belopp varmed inkomsterna överstiger 15 000 mark. Avdraget är dock högst 8 600 mark. När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 75 000 mark, minskar avdraget med tre procent av det belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 75 000 mark.

143 §

Vissa övergångsstadganden

Vid beskattningen för 1998 och 1999 är det sysselsättningsstöd enligt sysselsättningsförordningen (1363/1997) som en fysisk person erhållit genom annat än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk inte skattepliktig inkomst.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas för första gången vid beskattningen för 1999. Bestämmelserna i 53 a och 54 c § tillämpas på delägarlån som tagits den 3 april 1998 eller därefter.

Bestämmelserna i 92 § 11 punkten tillämpas dock från och med ingången av skatteåret 1997 samt 24 § 4 mom., 53 a §, 58 § 7 mom. samt 143 § 7 mom. från och med ingången av skatteåret 1998.

Helsingfors den 3 april 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouko Skinnari

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 24 § 4 mom., 42 §, 46 § 1 mom., 58 § 6 mom., 92 § 11 punkten, 95 § 1 mom. 1 punkten, 105 a § 2 mom. och 143 § 7 mom.,

av dessa lagrum 42 § sådan den lyder i lagar 1465/1994, 1126/1996 och 1383/1997, 95 § 1 mom. 1 punkten och 105 a § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1126/1996 och 143 § 7 mom. sådant det lyder i lag 1389/1995, samt

fogas till lagen nya 53 a och 54 c § samt till 58 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1502/1993 och 1333/1995 samt i nämnda lag 1126/1996, ett nytt 7 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

Ändringar av verksamhetsformen

I de fall som avses i 1 mom. 2 och 5 punkten anses de aktier och andelar i det nya bolaget som har erhållits vid ändringen av verksamhetsformen och som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel ha erhållits vid den tidpunkt då den skattskyldige förvärvade sin andel i det bolag eller dödsbo som var verksamt innan verksamhetsformen ändrades.

I de fall som avses i 1 mom. 2 och 5 punkten anses de aktier och andelar i det nya bolaget som har erhållits vid ändringen av verksamhetsformen och som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel ha erhållits vid den tidpunkt då den skattskyldige förvärvade sin andel i det bolag eller dödsbo som var verksamt innan verksamhetsformen ändrades. *Då ett andelslag ombildas till aktiebolag på det sätt som avses i 1 mom. 6 punkten, anses de aktier i aktiebolaget som motsvarar den skattskyldiges tidigare andel ha erhållits vid den tidpunkt då den skattskyldige förvärvade sin andel i det andelslag som var verksamt innan verksamhetsformen ändrades.*

42 §

Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag

Dividend och därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt som förvärvats från andra bolag än börsbolag som kapitalinkomst, upp till ett belopp som motsvarar en årlig 15 procents avkastning beräknad på det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av aktierna. Kapitalinkomstandelen av dividend som har betalats på utländska bolags aktier och på aktier i bolag som avses i 26 § 1 mom. förmögenhetsskattelagen, utom börs-

42 §

Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag

Dividend och därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt som förvärvats från andra bolag än börsbolag betraktas som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en årlig 13,5 procents avkastning beräknad på det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av aktierna. Kapitalinkomstandelen av dividend som har betalats på utländska bolags aktier och på aktier i bolag som avses i 26 § 1 mom. förmögenhets-

Gällande lydelse

bolag, skall dock beräknas på aktiernas enligt förmögenhetsskattelagen beräknade gängse värde vid utgången av skatteåret före dividendutdelningsåret.

Har en delägare som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare inte anses stå i arbetsförhållande till bolaget under skatteåret såsom bostad för sig eller sin familj använt som bostad som hör till bolagets tillgångar, skall värdet av bostaden dras av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividend från bolaget bestäms.

Har i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet en delägare som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare inte anses stå i arbetsförhållande till bolaget *skuld hos bolaget* eller har han använt en räntebelagd skuld för förvärv av aktier i bolaget, dras skulden av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividender från bolaget bestäms.

Vad som ovan i 1—3 mom. bestäms om dividend skall också tillämpas på dividendersättning som någon erhåller i stället för dividend samt därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt.

46 §

Uträkning av överlåtelsevinst

Vinsten av egendomsöverlåtelse räknas ut så att från överlåtelsepriset dras av det sammanlagda beloppet av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgifterna för vinstens förvärvande. Det belopp som skall dras av utgör för annan

Föreslagen lydelse

skattelagen, utom börsbolag, skall dock beräknas på aktiernas enligt förmögenhetsskattelagen beräknade gängse värde vid utgången av skatteåret före dividendutdelningsåret.

Har en delägare som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961) inte anses stå i arbetsförhållande till bolaget under skatteåret såsom bostad för sig eller sin familj använt som bostad som hör till bolagets tillgångar, skall värdet av bostaden dras av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividend från bolaget bestäms.

Har i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet en delägare som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare inte anses stå i arbetsförhållande till bolaget räntebelagd skuld för förvärv av aktier i bolaget, dras skulden av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividender från bolaget bestäms.

Ett till bolagets tillgångar hörande penninglån som tagits av en delägare i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet och hans familjemedlemmar dras av från värdet av hans aktier när kapitalinkomsten av dividender från bolaget bestäms, om delägaren ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger minst 10 procent av bolagets aktier eller har en motsvarande andel av de röster som samtliga aktier i bolaget medför. Lånet dras i första hand av från värdet av låntagarens egna aktier och till den överskjutande delen från värdet på familjemedlemmarnas aktier i förhållande till aktieinnehavet.

Vad som ovan i 1—4 mom. bestäms om dividend skall också tillämpas på dividendersättning som någon erhåller i stället för dividend samt därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt.

46 §

Uträkning av överlåtelsevinst

Vinsten av egendomsöverlåtelse räknas ut så att från överlåtelsepriset dras av det sammanlagda beloppet av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgiften för vinstens förvärvande. Det belopp som skall dras av utgör för annan

Gällande lydelse

skattskyldig än samfund samt öppet bolag och kommanditbolag alltid dock minst 30 procent och, om den egendom som skall överlätas har förvärvats före 1989, minst 50 procent av överlåtelsepriset.

Föreslagen lydelse

skattskyldig än samfund samt öppet bolag och kommanditbolag alltid dock minst 20 procent och, om den egendom som skall överlätas har förvärvats före 1989, minst 50 procent av överlåtelsepriset.

53 a §

Delägarlån

Skattepliktig kapitalinkomst för en fysisk person är den vid skatteårets utgång obetalda delen av ett penninglån som erhållits av aktiebolaget under skatteåret, om den skattskyldige, hans familjemedlemmar eller dessa tillsammans direkt eller indirekt äger minst 10 procent av bolagets aktier eller har en motsvarande andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför.

54 c §

Återbetalning av delägarlån

En skattskyldig har rätt att som utgift för inkomstens förvärvande från sina kapitalinkomster dra av det belopp som han återbetalat av ett delägarlån som med stöd av 53 a § räknas som inkomst, om återbetalningen har skett senast det femte skatteåret efter det år då lånet lyftes.

58 §

Ränteutgifter

Ränta på en skuld som en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag har använt för förvärv av en företagsandel dras av från hans andel i en näringsammanslutnings näringsinkomst innan kapitalinkomstandelen räknas ut på det sätt som stadgas i 40 §. Också räntan på en skuld som i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet en delägare, som enligt 2 § 6 mom. lagen om pension för arbetstagare inte står i arbetsförhållande till bolaget, har använt för förvärv av aktier dras av från det sammanlagda beloppet för hans dividend från bolaget och gottgörelsen för bolagsskatt innan dividendens kapitalinkomsandel räknas

Ränta på en skuld som en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag har använt för förvärv av en företagsandel dras av från hans andel i en näringsammanslutnings näringsinkomst innan kapitalinkomstandelen räknas ut på det sätt som stadgas i 40 §. Också räntan på en skuld som i ett aktiebolag som bedriver näringsverksamhet en delägare, som enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare inte står i arbetsförhållande till bolaget, har använt för förvärv av aktier dras av från det sammanlagda beloppet för hans dividend från bolaget och gottgörelsen för bolagsskatt innan dividendens kapitalinkomstandel räk-

Gällande lydelse

ut så som stadgas i 42 §. Till den del räntor inte har dragits av från den inkomstandel eller den dividendinkomst som avses ovan dras de av från den skattskyldiges kapitalinkomster.

Föreslagen lydelse

nas ut så som stadgas i 42 §. Till den del räntor inte har dragits av från den inkomstandel eller den dividendinkomst som avses ovan dras de av från den skattskyldiges kapitalinkomster.

Såsom skattepliktig inkomst enligt 1 mom. 3 punkten anses inte delägarlån som med stöd av 53 a § räknas som den skattskyldiges inkomst.

92 §

*Skattefria sociala förmåner**Skattepliktig inkomst är inte*

11) ersättningar som arbetstagare med stöd av lagen om arbetsförmedling (246/59) har erhållit av statens medel,

11) de ersättningar för kostnader i anslutning till arbetskraftsservice som betalas till arbetslösa eller handikappade med stöd av lagen om arbetskraftsservice (1005/1993),

95 §

Avdrag för inkomstens förvärvande

Den skattskyldige får från sin löneinkomst dra av

1) såsom avdrag för inkomstens förvärvande tre procent av löneinkomstens belopp, högst 1 800 mark,

95 §

Avdrag för inkomstens förvärvande

Den skattskyldige får från sin löneinkomst dra av

1) såsom avdrag för inkomstens förvärvande tre procent av löneinkomstens belopp, dock högst 2 100 mark,

105 a §

Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen

Avdraget utgör 20 procent av det belopp varmed inkomsterna överstiger 15 000 mark. Avdraget är dock högst 5 500 mark. När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 43 000 mark, minskar avdraget med två procent av belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 43 000 mark.

Avdraget utgör 20 procent av det belopp varmed inkomsterna överstiger 15 000 mark. Avdraget är dock högst 8 600 mark. När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 75 000 mark, minskar avdraget med tre procent av det belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 75 000 mark.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

143 §

Vissa övergångsstadganden

Vid beskattningen för 1994—1998 är det sysselsättningsstöd enligt 4 kap. sysselsättningsförordningen (130/93) som en fysisk person erhållit genom annat än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk inte skattepliktig inkomst.

Vid beskattningen för 1998 och 1999 är det sysselsättningsstöd enligt sysselsättningsförordningen (1363/1997) som en fysisk person erhållit genom annat än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk inte skattepliktig inkomst.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas för första gången vid beskattningen för 1999. Bestämmelserna i 53 a och 54 c § tillämpas på delägarlån som tagits den 3 april 1998 eller därefter.

Bestämmelserna i 92 § 11 punkten tillämpas dock från och med ingången av skatteåret 1997 samt 24 § 4 mom., 53 a §, 58 § 7 mom. samt 143 § 7 mom. från och med ingången av skatteåret 1998.

Utkast

Finansministeriets beslut

om ändring av 2 § finansministeriets beslut om grunderna för beskattningsvärdet av affärsaktier

Finansministeriet har
ändrat 2 § 2 mom. i sitt beslut av den 29 december 1994 om grunderna för beskattningsvärdet av affärsaktier (1539/1994) som följer:

2 § räknas även bolagets skattefria tillgångar.

Uträkning av nettotillgångarna

Vid uträkningen av en akties beskattningsvärde avdras från bolagets tillgångar den dividend som enligt beslut skall delas ut för räkenskapsperioden. Till nettotillgångarna

Detta beslut träder i kraft den 199 .
Beslutet tillämpas första gången när aktiernas beskattningsvärden och matematiska värden fastställs för skatteåret 1999.